

INNOWACJE W OŚWIACIE

Katarzyna Olszewska

Streszczenie

W artykule przedstawiono pojęcie i istotę innowacji. Określono jej cechy oraz rodzaje. Scharakteryzowano innowacje w oświacie według różnych. [...]

[Wybrane fragmenty tej publikacji]

2. Cechy innowacji

Cechy jakimi charakteryzują się innowacje mają wpływ na ich planowanie i wdrażanie. Znajomość tych cech ułatwia planowanie przedsięwzięć, zakresu ich realizacji, przewidywanie efektów, oporów wdrożenia itp. Cechy innowacji według E.M. Rogersa przedstawiono na rysunku 1.

Względna korzyść innowacji określa stopień, do którego innowacja jest przyjmowana jako lepsza niż dotychczasowe rozwiązania. Podzielność innowacji to możliwość wypróbowania jej na mniejszą skalę, natomiast zgodność rozumiana jest jako stopień, do którego innowacja jest przyjmowana jako zgodna z istniejącymi wartościami, doświadczeniem oraz potrzebami potencjalnymi adaptatorów. Złożoność innowacji mówi o stopniu w jakim dana innowacja jest skomplikowana i zrozumiała dla użytkownika, a łatwość obserwowania określa stopień, do którego rezultaty innowacji są widoczne dla innych oraz możliwość przekazywania wyników i doświadczeń wynikających z zastosowania innowacji.

Zatem innowacja powinna być:

- **celowa** – z jasno określonymi efektami, jakie można dzięki niej uzyskać,
- **planowa** – zawierająca przemyślany harmonogram działań i czynności,
- **zorganizowana** – przewidująca potrzebne zasoby, ludzi i środki oraz kontrolowana – określająca sposób ewaluacji.

3. Rodzaje innowacji w oświacie

[...] W oświacie coraz istotniejszą rolę odgrywają innowacje. Zgodnie z Rozporządzeniem MENiS z 9 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków prowadzenia działalności innowacyjnej i eksperymentalnej przez publiczne szkoły i placówki – „**innowacja pedagogiczna to nowatorskie rozwiązania programowe, organizacyjne lub metodyczne, mające na celu poprawę jakości pracy szkoły**”. Rozporządzenie definiuje, czym jest innowacja pedagogiczna, oraz dzieli innowacje na trzy grupy: programowe, organizacyjne i metodyczne. Innowacje pedagogiczne w ujęciu marketingowym umożliwiają nauczycielom świadczenie nowych usług na rynku edukacyjnym. Mogą obejmować zajęcia edukacyjne, całą szkołę, oddział lub grupę, nie mogą jednak prowadzić do zmiany typu szkoły oraz naruszać uprawnień ucznia do bezpłatnej nauki, wychowania, opieki oraz uzyskania wiadomości i umiejętności koniecznych do ukończenia szkoły (Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 9 kwietnia 2002).

Tabela 1. Rodzaje innowacji oświatowych według różnych kryteriów

Kryterium	Rodzaj	Charakterystyka
NAJCZĘŚCIEJ WYSTĘPUJĄCE	kształceniowe (dydaktyczne)	dotyczą wszelkich metodycznych, programowych i organizacyjnych zmian w zakresie sposobów nauczania
	wychowawcze	obejmują swoim zakresem wszelkie zmiany dokonywane w zakresie celów, metod, treści i zasad oraz osiągnięć związanych z działaniami określanymi mianem pedagogicznych oddziaływań wychowawczych kształtujących postawy osobowe indywidualne i społeczne
	opiekuńcze	dotyczą wszelkiego rodzaju zmian podejmowanych w zakresie celów, metod, treści i zasad, jak również zmian technologicznych i organizacyjnych w ramach istniejących funkcji opiekuńczych w systemie edukacji
	terapeutyczno-zdrowotne	obejmują działania o charakterze zmian wprowadzanych w ramach kształcenia, wychowania i opieki, które dotyczą szeroko pojmowanej problematyki kondycji zdrowotnej indywidualnej i społecznej
	przedmiotowe	obejmują określony typ działań zmieniających charakter dotychczasowego programu nauczania przedmiotu o nowe cele edukacyjne oraz treści i wymagane osiągnięcia w ramach przedmiotów realizowanych w szkole
	eksperyment pedagogiczny	działania służące podnoszeniu skuteczności kształcenia w szkole, w ramach których modyfikowane są warunki, organizacja zajęć edukacyjnych lub zakres treści nauczania, prowadzone pod opieką jednostki naukowej
	reforma oświatowa	systemowa zmiana formalno-prawna oraz organizacyjna w zakresie szeroko zakrojonych działań pedagogicznych w obszarze edukacji narodowej
	RODZAJ ROZWIĄZAŃ INNOWACYJNYCH	innowacje programowe
innowacje metodyczne		obejmują wszelkie zmiany dokonywane w sposobie nauczania i dotyczą przede wszystkim techniki przekazu i egzekwowania wiedzy w edukacji szkolnej
innowacje technologiczne		obejmują zmiany w zakresie stosowanych technologicznych środków kształcenia, wychowania, opieki, terapii
innowacje organizacyjne		dotyczą wszelkich zmian strukturalnych określających funkcje i role w systemie organizacyjno-instytucjonalnym oświaty; często występują w obszarze zmian związanych z zarządzaniem

Kryterium	Rodzaj	Charakterystyka
RODZAJ ZMIAN	przekształcenie	rozumiane jako rodzaj zmiany innowacyjnej nie będącej jedynie prostym zastąpieniem jednych elementów przez drugie; przekształcenie obejmuje wyraźnie jakościowe zmiany w obszarze podejmowanych działań
	poszerzenie	dotyczy rozszerzenia podejmowanych działań pedagogicznych o to wszystko, co jest niezbędne, a nie musi stanowić wyraźnej nowości
	uzupełnienie	innowacja, która jest zwykle związana z wprowadzeniem czegoś nowego do istniejącego stanu czy ogółu stosowanych rozwiązań, nie podważając w istotnym stopniu ich podstawowego znaczenia i użyteczności
	zastąpienie	najczęściej stosowany rodzaj zmiany innowacyjnej polegający na zastąpieniu jednego rozwiązania drugim
	eliminacja	rodzaj zmiany innowacyjnej, który wiąże się z wyłączeniem, usunięciem lub wykluczeniem pewnych elementów spośród innych
	dostosowanie	polega na dostosowaniu, dostrojeniu dotychczasowych działań do postaci, którą można określić jako odpowiednią, adekwatną do aktualnie istniejącego stanu rzeczy
	wzmocnienie	polega na umocnieniu działań nowych, by stały się odporniejsze na zniszczenie
	integracja	rodzaj zmiany polegający na wszelkich procesach tworzenia określonych całości z jakichś części; wiąże się z procesami scalania, czy zespalania się elementów w nowe całości
STOPIEŃ KREATYWNOŚCI	pionierskie	rodzaj innowacji, których liczne elementy posiadają określone cechy nowości; innowacje tego typu winny torować nowe drogi w obranej dziedzinie
	asymilacyjne	innowacje, których istotą zmiany jest przyswojenie, przystosowanie, wchłonięcie na zasadzie adaptacji, integracji nowych działań czy treści do istniejącego już wcześniej doświadczenia, praktyk i wiedzy

Kryterium	Rodzaj	Charakterystyka
ŹRÓDŁA INNOWACJI	powstałe z osobistego doświadczenia zawodowego	Źródłem innowacji jest to wszystko, co stanowi wynik własnych doświadczeń pedagogicznych, przetworzonych w nowe jakości działań pedagogicznych do użytku szkolnego
	adoptowane	innowacje, których źródło stanowią wszelkie doświadczenia pedagogiczne osób drugih, mogące być wdrażane i przystosowywane do własnej praktyki pracy, których autorskie źródło możemy ujawnić i wskazać
	adaptowane	innowacje, które nie stanowią już prostego przyswojenia nowej wiedzy czyjegoś autorstwa, lecz stanowią określony typ – nową praktykę pedagogiczną, która uzupełniana jest o pewien zespół modyfikacji wprowadzonych na podstawie osobistych, autorskich doświadczeń

[...]

Źródło: https://zie.pg.edu.pl/documents/30328766/30681469/REME_5_%282-2013%29-Art4.pdf